Lietas arhīva Nr. KA02-0204-24/8
ECLI:LV:KUAT:2024:1210.11094076021.7.S

Kurzemes apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2024.gada 10.decembrī

Tiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs Didzis Aktumanis
tiesneses Aiva Daidere, Silva Reinholde
piedaloties prokuroram Andrejam Tihomirovam

atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā iztiesāja krimināllietu sakarā ar Rīgas Ziemeļu prokuratūras prokurora Andreja Tihomirova apelācijas protestu par Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 19.janvāra spriedumu, ar kuru /pers. A/, personas kods /personas kods/, atzīta par vainīgu un sodīta saskaņā ar Krimināllikuma 176.panta pirmo daļu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 19.janvāra spriedumu /pers. A/ atzīta par vainīgu pēc Krimināllikuma 176.pant pirmās daļas un sodīta ar sabiedrisko darbu uz 280 stundām, bez mantas konfiskācijas.

Saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto daļu sabiedriskā darba soda termiņā ieskaitīts aizturēšanā pavadītais laiks no 2021.gada 16.decembra plkst.15.54 līdz 2021.gada 17.decembra plkst.15.00, kas atbilst 8 sabiedriskā darba stundām.

/pers. A/ piemērotais drošības līdzeklis – nodošana policijas uzraudzībā un papildus drošības līdzeklis – aizliegums izbraukt no valsts atstāts negrozīts.

N o /pers. A//pers. B/ labā piedzīta kaitējuma kompensācija 215 *euro*, nosakot šo izdevumu labprātīgai atlīdzināšanai 30 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanas dienas.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu atzīts, ka /pers. A/ izdarīja svešas kustamas mantas nolaupīšanu, kas saistīta ar vardarbību (laupīšana).

2021.gada 8.novembrī ap plkst.6.30 /pers. A/, būdama narkotisko vielu ietekmē, 1.tramvaja pieturā /adrese/ ieraudzīja /pers. B/ un mantkārīgu motīvu vadīta nolēma nolaupīt viņai piederošo somu. Nolūkā novērst /pers. B/ pretošanos mantas nolaupīšanai, /pers. A/ no muguras vienu reizi ar abām rokām pagrūda /pers. B/, kura nokrita uz asfalta. /pers. A/ no tramvaja pieturas sola paņēma /pers. B/ somu 37 *euro* vērtībā, kurā atradās nauda 200,12 *euro*, /pers. B/ pase bez vērtības, bankas karte *Citadele Visa Smart* bez vērtības, *Swedbank* bankas karte bez vērtības, Rīdzinieka karte bez vērtības, 17 klientu kartes no dažādiem veikaliem bez vērtības, *Swedbank* kodu kalkulators bez vērtības, optiskās brilles 180 *euro* vērtībā, ķemme 2 *euro* vērtībā, divas paketes bez vērtības, atslēgu saišķis ar piecām atslēgām 15 *euro* vērtībā, mikroshēmas 2 *euro* vērtībā, mobilais telefons *Samsung* ar SIM karti 240 *euro* vērtībā, mobilā telefona vāciņš 9,90 *euro* vērtībā, mobilā telefona aizsargstikls 17 *euro* vērtībā, maks 20 *euro* vērtībā, dezinfektors 1,60 *euro* vērtībā, un no notikuma vietas aizskrēja. /pers. A/ nolaupīja cietušajai /pers. B/ piederošu kustamu mantu 724,62 *euro* kopvērtībā.

Pielietotās vardarbības rezultātā /pers. B/ nodarīti miesas bojājumi: ādas nobrāzumi kreisās plaukstas V pirksta pamatnē un kreisā ceļa locītavas apvidū, kas pēc sava rakstura pieskaitāmi pie maznozīmīgiem miesas bojājumiem.

Šādas apsūdzētās /pers. A/ darbības pirmās instances tiesa kvalificējusi saskaņā ar Krimināllikuma 176.panta pirmo daļu.

[3] Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas protestu iesniedzis Rīgas Ziemeļu prokuratūras prokurors A.Tihomirovs, lūdzot spriedumu atcelt daļā par /pers. A/ noteikto sodu un šajā daļā taisīt jaunu spriedumu, nosakot sodu brīvības atņemšanu uz vienu gadu un trim mēnešiem, bez mantas konfiskācijas ar probācijas uzraudzību uz trim gadiem.

[4] Ar Kurzemes apgabaltiesas 2023.gada 24.augusta spriedumu Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 19.janvāra spriedums atcelts daļā par /pers. A/ piespriesto sodu. /pers. A/ par Krimināllikuma 176.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu sodīta ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz vienu mēnesi un piecpadsmit dienām.

Pārējā daļā spriedums atstāts negrozīts.

[5] Par Kurzemes apgabaltiesas 2023.gada 24.augusta spriedumu Rīgas Ziemeļu prokuratūras prokurors A.Tihomirovs iesniedzis kasācijas protestu, lūdzot to atcelt daļā par /pers. A/ noteikto sodu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Protests pamatots ar šādiem argumentiem.

[5.1] Apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā, 38.[1] panta trešajā daļā un 46.panta otrajā un trešajā daļā noteikto, tādējādi pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 1.punktā norādīto pārkāpumu. Tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas 6.punktu un 564.panta ceturto daļu, jo nav sniegusi sodu ietekmējošo apstākļu motivētu izvērtējumu.

[5.2] Nosakot sodu, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā un pietiekami izvērtējusi noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī /pers. A/ personību raksturojošās ziņas, līdz ar to apsūdzētajai noteikusi nesamērīgi vieglu sodu, kas nesekmēs Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā noteiktā soda mērķa sasniegšanu. Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka izdarīto noziedzīgo nodarījumu raksturo vardarbība mantkārīgā nolūkā pret cietušo pusmūža vecumā. Apsūdzētā joprojām nav atlīdzinājusi cietušajai radītos zaudējumus, lai arī šāda iespēja viņai bija. Turklāt /pers. A/ iepriekš ir vairākkārt sodīta par dažādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, ļaunprātīgi izvairījusies no soda, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu, izciešanas, kas norāda uz paaugstinātu jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas risku. Apelācijas instances tiesa nav sniegusi motivētus atzinumus par prokurora norādītajiem sodu ietekmējošiem apstākļiem, nav arī motivējusi, kādēļ prokurora prasītais sods – brīvības atņemšana uz 1 gadu 3 mēnešiem – ir nesamērīgi bargs.

[5.3] Pirmās instances tiesa apsūdzētajai piespriedusi pamatsodu – sabiedrisko darbu. Savukārt papildsodu apsūdzētajai tiesa nav noteikusi, norādot, ka atbilstoši Krimināllikuma 38.[1] panta trešajā daļā, kā arī 5.panta otrajā un trešajā daļā noteiktajam nav piemērojami Krimināllikuma 45.[1] panta nosacījumi par probācijas uzraudzības piemērošanu, kas bija spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, jo tādējādi tiktu pasliktināts

apsūdzētās stāvoklis. Tiesa ņēmusi vērā, ka probācijas uzraudzību kā papildsodu var piemērot tikai kopā ar brīvības atņemšanu. Apelācijas instances tiesa pirmās instances tiesas noteikto sodu atzinusi par nesamērīgi vieglu un apsūdzētajai noteikusi jaunu pamatsodu – īslaicīgu brīvības atņemšanu. Tai pašā laikā apelācijas instances tiesa pievienojusies pirmās instances tiesas atzinumiem par papildsoda piemērošanu. Ievērojot Krimināllikuma 38.[1] panta trešajā daļā noteikto, probācijas uzraudzību kā papildsodu var noteikt kopā ar brīvības atņemšanu arī gadījumos, kad tas nav noteikts Krimināllikuma sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijā, izvērtējot noziedzīgā nodarījuma raksturu. Krimināllikuma 176.panta pirmās daļas sankcija likuma redakcijā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā paredzēja papildsodu – probācijas uzraudzību – kā obligāti piemērojamu. Tādējādi, nosakot apsūdzētajai papildsodu – probācijas uzraudzību –, viņas stāvoklis netiktu pasliktināts. Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa nepamatoti pievienojusies pirmās instances tiesas atzinumiem par papildsoda – probācijas uzraudzības – piemērošanu apsūdzētajai /pers. A/, neizvērtējot prokurora argumentus par papildsoda – probācijas uzraudzības – piemērošanu saskaņā ar Krimināllikuma 38.[1] panta trešo daļu, ievērojot noziedzīgā nodarījuma raksturu.

[6] Ar Senāta 2024.gada 14.augusta lēmumu Kurzemes apgabaltiesas 2023.gada 24.augusta spriedums atcelts daļā par papildsoda nenoteikšanu /pers. A/ un atceltajā daļā lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Kurzemes apgabaltiesā. Pārējā daļā Kurzemes apgabaltiesas spriedums atstāts negrozīts. Senāts atzinis, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi prokurora protesta argumentus par papildsoda – probācijas uzraudzība piemērošanu, nosakot apsūdzētajai kā pamatsodu īslaicīgu brīvības atņemšanu.

[7] Apelācijas instances tiesas sēdē procesa dalībnieki norādīja turpmāk minēto.

[7.1] Prokurors A.Tihomirovs uzturēja iesniegto protestu daļā par papildsoda – probācijas uzraudzība piemērošanu apsūdzētajai, norādot, ka papildsoda piemērošana nepasliktina apsūdzētās stāvokli, jo Krimināllikuma 38.[1] panta trešajā daļā ietvertais regulējums paredz probācijas uzraudzību kā papildsodu piemērot arī par Krimināllikuma 176.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Prokurora ieskatā, ņemot vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, to, ka apsūdzētā nestrādā un nav atlīdzinājusi nodarīto zaudējumu, papildsods apsūdzētajai nosakāms uz trim gadiem, lai resocializētu apsūdzēto un novērstu jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas.

[7.2] Apsūdzētā /pers. A/ apelācijas instances tiesā norādīja, ka jautājums par papildsoda noteikšanu izlemjams pēc tiesas ieskatiem un paskaidroja, ka apzinās savu nodarījumu, nožēlo izdarīto, atvainojas cietušajai un turpmāk noziegumus neizdarīs. Kaitējuma kompensāciju nav atlīdzinājusi, jo vairākkārt zaudējusi darbu, kā arī saistībā ar problēmām ģimenē. Šobrīd nestrādā, dzīvo faktiskā laulībā, apgādājamu personu nav.

Motīvu daļa

[8] Nosakot iztiesāšanas robežas atkārtoti skatot lietu apelācijas kārtībā, apgabaltiesa ņem vērā Senāta pausto atziņu, ka pirmās instances tiesas spriedums, atkārtoti skatot lietu apelācijas instances tiesā, nevar tikt atcelts vai grozīts daļā, kurā lieta jau ir iztiesāta apelācijas kārtībā un apelācijas instances tiesas nolēmums šajā daļā ar kasācijas instances tiesas lēmumu atstāts negrozīts, jo kasācijas instances tiesas lēmums stājas spēkā tā pasludināšanas brīdī (*Senāta 2015.gada 30.septembra lēmums lietā Nr.SKK-318/2015, 11410018411, 11352035711*).

Ņemot vērā to, ka Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 19.janvāra spriedums daļā par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu saskaņā ar Krimināllikuma 176.panta pirmo daļu un Kurzemes apgabaltiesas 2023.gada 24.augusta spriedums daļā par apsūdzētajai noteikto pamatsodu – īslaicīga brīvības atņemšana uz 1 mēnesi un 15 dienām, ar Senāta lēmumu nav atcelts, apelācijas instances tiesai, izskatot lietu atkārtoti, nav izvērtējams jautājums par /pers. A/ vainu un noteikto pamatsodu, bet gan izlemjams jautājums par apsūdzētajai piemērojamā papildsoda noteikšanu.

[9] Iepazinusies ar apelācijas protestā norādītajiem motīviem, uzklausījusi apsūdzētās paskaidrojumus un prokurora viedokli, pārbaudījusi krimināllietas materiālus, apelācijas instances tiesa atzīst, ka Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 19.janvāra spriedums atceļams daļā par /pers. A/ noteikto sodu un šajā daļā taisāms jauns spriedums.

[10] Apgabaltiesa atzīst, ka, nosakot vainīgajai personai sodu, neapšaubāmi ir jāievēro soda individualizācijas princips. Ņemams vērā, ka soda individualizācija ir cieši saistīta ar likumības principa ievērošanu, kas izpaužas pareizā noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijā un taisnīga soda noteikšanā, vadoties no soda noteikšanas vispārīgajiem principiem. Apsūdzētās personību raksturojošās ziņas ir tikai viens no apstākļiem, kas ļauj individualizēt sodu Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijas ietvaros.

Bez vainīgā personību raksturojošām ziņām tiesai jāizvērtē arī citi apstākļi, kas raksturo konkrēto noziedzīgo nodarījumu un atšķir to no citiem tāda paša veida noziedzīgajiem nodarījumiem. Arī humānisma princips kā viens no soda noteikšanas ētiskajiem principiem paredz ne tikai apsūdzētā interešu ievērošanu, bet arī cietušā, sabiedrības un valsts interešu ievērošanu.

[10.1] Apelācijas instances tiesa atzīst par pamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka, nosakot apsūdzētajai pamatsodu sabiedriskā darba veidā, kā to noteikusi pirmās instances tiesa, nav tiesiska pamata piemērot arī papildsodu – probācijas uzraudzība, jo saskaņā ar Krimināllikuma 38.[1] panta trešajā daļā (likuma redakcijā no 2022.gada 1.janvāra) noteikto probācijas uzraudzību kā papildsodu var piemērot tikai kopā ar brīvības atņemšanu.

Tiesa pareizi secinājusi, ka atbilstoši Krimināllikuma 5.panta otrajai daļai Krimināllikuma 45.[1] panta regulējums, kas bija spēkā līdz 2021.gada 31.decembrim un paredzēja papildsodu – probācijas uzraudzība – noteikt kopā ar jebkuru pamatsodu, ir apsūdzētajai nelabvēlīgāks.

[10.2] Ar Kurzemes apgabaltiesas 2023.gada 24.augusta spriedumu, atceļot pirmās instances tiesas spriedumu daļā par noteikto sodu, apsūdzētajai par Krimināllikuma 176.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu noteikts īslaicīgas brīvības atņemšanas sods. Ar Senāta 2024.gada 14.augusta lēmumu apelācijas instances tiesas spriedums šajā daļā atstāts negrozīts.

/pers. A/ noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā 2021.gada 8.novembrī Krimināllikuma 176.panta pirmās daļas sankcija paredzēja obligāti piemērojamo papildsodu – probācijas uzraudzība. Saskaņā ar 2020.gada 17.decembra grozījumiem Krimināllikumā, kas stājās spēkā 2022.gada 1.janvārī, 176.panta pirmās daļas sankcijā kā obligāts vairs nav paredzēts papildsods – probācijas uzraudzība –, bet tikai kā pamatsods. Saskaņā ar Krimināllikuma 38.[1] panta trešo daļu, kas piemērojama sākot ar 2022.gada 1.janvāri, atbilstoši noziedzīga nodarījuma raksturam probācijas uzraudzību kā papildsodu tiesa var noteikt arī gadījumos, kad šis sods nav paredzēts šā likuma sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijā, uz laiku no viena gada līdz trim gadiem.

2019.gada 25.jūnijā likumprojekta "Grozījumi Krimināllikumā" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācija) norādīts – "Krimināllikuma 38.[1] panta trešajā daļā noteikts, ka probācijas uzraudzību kā papildsodu var piemērot tikai kopā ar brīvības atņemšanu Krimināllikuma sevišķajā daļā minētajos gadījumos. Vienlaikus lai paplašinātu iespējas probācijas uzraudzību noteikt kā papildsodu kopā ar brīvības atņemšanu, Krimināllikuma 38.[1] panta trešajā daļā noteikts, ka atbilstoši noziedzīga nodarījuma raksturam probācijas uzraudzību kā papildsodu tiesa var noteikt arī gadījumos, kad šis sods nav paredzēts Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijā uz laiku no viena gada līdz trim gadiem, līdzīgi kā tas šobrīd jau ir paredzēts attiecībā uz papildsodu – tiesību ierobežošana".

Anotācijā noteikts, ka, ievērojot Krimināllikuma 7.panta sestajā daļā noteikto, visas Krimināllikuma sevišķās daļas pantu sankcijas, kurās brīvības atņemšanas sods ir paredzēts uz laiku līdz pieciem gadiem, tiek papildinātas ar pamatsodu – probācijas uzraudzība. Vienlaikus no šādām pantu sankcijām tiek izslēgts papildsods – probācijas uzraudzība –, lai panta sankcijā divas reizes neatkārtotos viena soda veida nosaukums. Neskatoties uz minēto, probācijas uzraudzību kā papildsodu pie brīvības atņemšanas būs joprojām iespējams piemērot saskaņā ar Krimināllikuma 38.[1] panta trešo daļu,

kas nosaka, ka atbilstoši noziedzīga nodarījuma raksturam probācijas uzraudzību kā papildsodu tiesa var noteikt arī gadījumos, kad šis sods nav paredzēts Krimināllikuma sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijā uz laiku no viena gada līdz trim gadiem (*https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/DE025229C1591133C2258427004276 84?OpenDocument#b*).

Izvērtējot minēto, apgabaltiesa pievienojas prokurora viedoklim un uzskata, ka piemērojot papildsodu – probācijas uzraudzība –, netiks pasliktināts apsūdzētās stāvoklis. Apsūdzētajai piemērojams panta sankcijā noteiktais papildsods – probācijas uzraudzība –, kas nosakāms tādā apmērā, kas ir atbilstošs izdarītā noziedzīgā nodarījuma kaitīgumam un /pers. A/ personībai.

Ņemot vērā, ka apsūdzētā ir vairākkārt sodīta, jaunu smagu noziegumu, kas vērsts ne tikai pret cietušās mantiskajām interesēm, bet arī pret veselību, izdarījusi divus mēnešus pēc iepriekš piespriestā soda izciešanas, kā arī ievērojot, ka konstatēts viens apsūdzētās atbildību mīkstinošs apstāklis un viens atbildību pastiprinošs apstāklis, tiesas ieskatā viens gads seši mēneši būs pietiekams laika periods, lai uzraudzītu no brīvības atņemšanas vietas atbrīvotās personas uzvedību un pakļautu šo personu probācijas iestādes norādītajiem ierobežojumiem, tādējādi pasargājot sabiedrības drošību un novēršot jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas risku.

Saskaņā ar Sodu izpildes kodeksa $138.^{2}$ panta nosacījumiem apsūdzētajai ir pienākums nākamajā darba dienā pēc atbrīvošanas no brīvības atņemšanas iestādes pieteikties papildsoda - probācijas uzraudzība izpildes uzsākšanai Valsts probācijas dienesta teritoriālajā struktūrvienībā atbilstoši deklarētajai dzīvesvietai vai, ja nav deklarētās dzīvesvietas, - Valsts probācijas dienesta teritoriālajā struktūrvienībā, kuras darbības teritorijā atrodas faktiskā dzīvesvieta.

[11] Ar Kurzemes apgabaltiesas 2023.gada 24.augusta spriedumu, kas daļā par pamatsoda noteikšanu atstāts negrozīts ar Senāta 2024.gada 14.augusta lēmumu, /pers. A/ piemērots īslaicīgas brīvības atņemšanas sods uz vienu mēnesi un piecpadsmit dienām, tādēļ saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto brīvības atņemšanas soda termiņā apsūdzētajai ieskaitāms aizturēšanā pavadītais laiks no 2021.gada 16.decembra plkst.15.54 līdz 2021.gada 17.decembra plkst.15.00, kas atbilst vienai brīvības atņemšanas dienai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, tiesa

nosprieda

atcelt Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 19.janvāra spriedumu daļā par /pers. A/ noteikto sodu.

/pers. A/ par Krimināllikuma 176.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu sodīt ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz vienu mēnesi un piecpadsmit dienām un, piemērojot Krimināllikuma $38.^{1}$ panta trešo daļu, ar probācijas uzraudzību uz vienu gadu un sešiem mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto brīvības atņemšanas soda termiņā /pers. A/ ieskaitīt aizturēšanā pavadīto laiku no 2021.gada 16.decembra plkst.15.54 līdz 2021.gada 17.decembra plkst.15.00, kas atbilst vienai brīvības atņemšanas dienai.

Noteikt /pers. A/ pienākumu nākamajā darba dienā pēc atbrīvošanas no brīvības atņemšanas iestādes pieteikties papildsoda - probācijas uzraudzība izpildes uzsākšanai Valsts probācijas dienesta teritoriālajā struktūrvienībā atbilstoši deklarētajai dzīvesvietai vai, ja nav deklarētās dzīvesvietas, - Valsts probācijas dienesta teritoriālajā struktūrvienībā, kuras darbības teritorijā atrodas faktiskā dzīvesvieta.

Nolēmums nav pārsūdzams.

Pilns tiesas nolēmums pieejams 2024.gada 20.decembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs D.Aktumanis

Tiesnese A.Daidere

Tiesnese S.Reinholde